

УДК 635.521:631.527

Чабан Л. В., н. с.,

Позняк О. В., м. н. с.,

Касян О. І., директор

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

‘ВИШИВАНКА’ – ЧЕРВОНОЛИСТКОВИЙ СОРТ САЛАТУ ПОСІВНОГО, СТОВРЕНИЙ МЕТОДОМ ІНДУКОВАНОГО МУТАГЕНЕЗУ

На сучасному ринку овочевої продукції спостерігається зростання попиту на листові салати, які вирізняються морфологічними ознаками, тому створення конкурентоспроможного вітчизняного сортименту цього різновиду залишається актуальним напрямом досліджень.

На Дослідній станції «Маяк» ІОБ НААН створено новий сорт салату посівного листового ‘Вишиванка’, який у 2019 р. переданий для проведення науково-технічної експертизи до державного сортопробування (заявка №19120010 від 12.09.2019 р.). Сорт створено методом індукованого мутагенезу (обробка насіння сорту ‘Жнич’ хімічним мутагеном Диметилсульфатом у концентрації 0,05% з наступним індивідуально-родинним доббором за показниками продуктивності та низкою відмітних морфологічних ознак). Стандарт - сорт ‘Шар малиновий’.

Період від посіву насіння до з’явлення масових сходів нового сорту становить 16 діб (на рівні стандарту); період від масових сходів до товарної стиглості склав 36 діб (на рівні стандарту); період від масових сходів до стеблуння рослин становить 50 діб (у стандарті 43 доби); період від товарної стиглості до стеблуння – 14 діб (у стандарті 7 діб). Сорт ‘Вишиванка’ вирізняється урожайністю зеленої маси 14,0 т/га, що переважають стандарт на 2,6 т/га. Результати

біохімічного аналізу сорту ‘Вишиванка’: вміст сухої речовини, 7,36%; загального цукру, 0,86%; аскорбінової кислоти 17,79 мг/100 г.

Морфологічний опис. Забарвлення насіння чорне. Розмір повністю сформованих сім’ядолей середній, форма сім’ядолей широкоеліптична. Сорт відноситься до листової різновидності. Положення у стадії 10-12 листків напівпряме. Листкова пластинка за розсіченістю краю розчленована, за товщиною середній. Діаметр рослини середній. Положення листків за збиральною стиглості напівпряме. Форма листка широкоромбоподібна, форма верхівки листка тупа. Забарвлення зовнішніх листків червонувате, інтенсивність та поширення антоціанового забарвлення сильна та суцільне, розташування тільки дифузне. Глянсуватість верхнього боку листка помірна, пухирчастість листової пластинки слабка, за розміром пухирці малі. Ступінь хвилястості краю листка помірна. У верхівковій частині листової пластинки розсіченість відсутня, за глибиною мілка. Ступінь розсіченості краю верхівки слабка. Жилкування листової пластинки невіялоподібне. Пазушне гілкування відсутнє або дуже слабке.

Сфери впровадження нового сорту ‘Вишиванка’: сільськогосподарські підприємства різних форм власності і господарювання та приватний сектор.

УДК 338.432

Чередніченко О. О., кандидат техн. наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: ya1971@ukr.net

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ БУРЯКОЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Цукрова промисловість в Україні - одна з найстаріших галузей, яка досягла значних масштабів розвитку ще в середині XIX ст., коли були збудовані перші цукрові заводи. З 1990 р. до 2019 р. чисельність працюючих цукрових заводів в Україні зменшилась зі 193 до 42 підприємств, і на сьогодні галузь забезпечує роботою 85 тис. осіб. У Європі наша країна займає третє місце за виробництвом цукру після Франції та Німеччини. Сезон вітчизняного цукроваріння є досить довгим, триває 130 днів і призводить до погіршення якості сировини, зокрема, втрати цукристості буряків. Галузь переживає скорочення обсягів виробництва продукції, а більшість цукрових заводів простоюють або були демонтовані.

Найпотужнішими цукровими виробниками України в 2019 р. стали дві компанії з Вінницької та одна з Львівської областей. Очолив рейтинг Крижопільський цукрозавод, на другому місці - Гайсинський завод, на третьому - Радехівське виробництво. Лідерами серед інтегрованих компаній стали «Астарта-Київ» та «Радехівський цукор», які разом виготовили 37% цукру від сумарного обсягу. До 15% наростив свою присутність на ринку «Укрпромінвест-Агро».

Поступово оживають закриті в період кризи підприємства, які модернізують виробничі потужності і знову приступають до випуску цукру. Наприклад, в с. Миколаївка Білопільського району Сумської області знову запрацював відомий Жовтневий цукровий завод. Крім того,

в 2017 р було запущено ще чотири цукрових заводи.

Динаміка розвитку цукрової галузі значно залежить від розвитку цукробурякової галузі сільського господарства, найбільш впливовими є рівень цукристості сировини та показник загального обсягу її виробництва. За 2012- 2018 рр. продовжується тенденція попереднього періоду, посівні площі під цукровими буряками скорочуються майже вдвічі. Але, за рахунок зростання урожайності цукроносних культур, валовий збір зменшився значно менше, на 24,2%. Підвищення рівня цукристості сировини з 16,07% до 16,47%, тобто всього на 0,4 відсоткових пункти, дало змогу цукроварам отримати ще менший спад виробництва – на 18,2%. Отже, зростання

урожайності та рівня цукристості цукрових буряків дало змогу стабілізувати цукрове виробництво навіть при значному скороченні посівних площ.

З 1999 р. до 2019 р. в Україні діяло державне регулювання цукроваріння, запроваджене з метою подолання кризових явищ у галузі. Скасування держрегулювання ліквідувало всі обмеження. Основними сучасними трендами вітчизняної цукрової промисловості є стабілізація пропозиції, зменшення імпорту, переорієнтація каналів збуту із внутрішнього ринку на зовнішній через суттєве скорочення внутрішнього фонду споживання галузевої продукції, а також диверсифікація галузі, зокрема виробництво органічного цукру, біоетанолу і біогазу.

УДК631.53.01:632.2

Чернишова Є. О., кандидат с.-г. наук, доцент, головний спеціаліст відділу контролю в насінництві та розсадництві
Управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Херсонській області
E-mail: nasros@ukr.net

ВВЕЗЕННЯ В УКРАЇНУ НАСІННЯ ТА САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЙНИХ, ДОСЛІДНИХ РОБІТ ТА ЕКСПОНУВАННЯ

Для створення нових та поліпшення існуючих сортів сільськогосподарських культур селекціонери, що працюють на теренах України, нерідко застосовують сорти іноземної селекції, що не внесені до Державного реєстру сортів, що поширені в Україні, та/або Переліку сортів рослин ОЕСР, тих сільськогосподарських рослин, до схем сортової сертифікації яких приєдналася Україна. В такому випадку до ввезення насіння й садивного матеріалу пред'являються особливі вимоги, що регламентуються Законом України «Про насіння і садивний матеріал» та Порядком видачі або відмови у видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання підтвердження на ввезення в Україну та вивезення з України зразків насіння і садивного матеріалу, не внесеного до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, та/або до Переліку сортів рослин ОЕСР, для селекційних, дослідних робіт і експонування, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.10.2016 №691.

Ввезення (заборона на ввезення) насіння та садивного матеріалу на територію України здійснюється за наявності підтвердження (відмови), що видається Держпродспоживслужбою, на офіційному бланку та надсилається (вручається) суб'єктові насінництва та розсадництва, а також

органові у сфері митної справи не пізніше наступного робочого дня після прийняття відповідного рішення.

Підтвердження діє з дня його видачі до дати фактичного ввезення в Україну або вивезення з України погодженого обсягу насіння або садивного матеріалу, але не довше одного року, при цьому такі зразки не підлягають сертифікації.

У разі, якщо через п'ять робочих днів з дня закінчення встановленого строку Держпродспоживслужбою, до єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» не внесено підтвердження або рішення про обґрунтовану відмову у його видачі, суб'єкт господарювання має право на ввезення на митну територію України зразків насіння і садивного матеріалу без такого підтвердження за умови: пред'явлення відповідному державному фітосанітарному інспектору копії заяви (з описом прийнятих документів) з відміткою про дату її прийняття ДПС та проведення й дотримання всіх інших процедур фітосанітарного контролю, що вимагаються відповідно до законодавства України.

Суб'єкт насінництва та розсадництва повинен забезпечити використання зразків, що ввезені на територію України для селекційних, дослідних робіт і експонування, відповідно до призначення.